

Minister Infrastruktury

Znak pisma: DGW-2.054.73.2025

Warszawa, 09 grudnia 2025

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 12995 z dnia 23 października br. Poseł na Sejm RP, Pani Katarzyny Osos, w sprawie tworzenia tzw. suchych polderów w ramach ochrony przeciwpowodziowej, przesyłam poniższe informacje.

Jednym z elementów ochrony przeciwpowodziowej, które mogą przyczynić się do zmniejszenia negatywnych skutków powodzi są budowle przeciwpowodziowe, w tym m.in. poldery przeciwpowodziowe i suche zbiorniki przeciwpowodziowe.

Poldery są zakładane na rzekach obwałowanych, na obszarach dolin rzecznych, odciętych od rzek wałami przeciwpowodziowymi. Ich zadaniem jest obniżenie szczytów fal i lepsze rozłożenie przepływów w czasie wezbrań. Poldery z zamknięciami wlotowymi i wylotowymi (jazy, śluzy wałowe, przepusty wałowe) są wykorzystywane w czynnej ochronie przeciwpowodziowej. Poldery sterowane z zamknięciami pozwalają na kontrolowane napełnianie wodą, stosownie do sytuacji na rzece na podstawie prognozy hydrologicznej przejścia fali. Poldery z przelewami bez zamknięć są elementami biernej ochrony przeciwpowodziowej. Obiekty tego typu są napełniane po przekroczeniu w rzece stanów równych rzędnym koron przelewów. Napełnienie następuje w sposób losowy, w zależności od objętości fali wezbraniowej.

Z kolei podstawową funkcją suchych zbiorników jest ochrona przeciwpowodziowa, poprzez okresowe magazynowanie wody podczas przechodzenia fal powodziowych. Budowle piętrzące tworzące zbiorniki suche mają urządzenia upustowe (przelewy, spusty) bez zamknięć. Rzeka swobodnie przepływa przez zbiornik do czasu, gdy dopływ staje się większy od przepustowości urządzeń upustowych. Wówczas nadmiar wody zostaje zretencjonowany w zbiorniku. Po przejściu szczytu fali powodziowej następuje stopniowe opróżnianie zbiornika. Pomiędzy przejściami fal powodziowych, grunty w czaszy zbiorników mogą być wykorzystywane gospodarczo i rekreacyjnie. Niektóre zbiorniki suche mają zamknięcia na części spustów, co pozwala na nieznaczne retencjonowanie wody – są to wówczas zbiorniki suche z zamknięciami.

Ważnym czynnikiem przy planowaniu i realizacji tego typu obiektów jest ich położenie. Tereny znajdujące się w pobliżu rzeki i przeznaczone do wykorzystania pod polder lub

suchy zbiornik, a więc do ewentualnego zalania, są starannie wybierane pod względem rzeźby terenu, lokalizacji i dostępności w czasie powodzi.

Co ważne, urządzenia te wymagają stałego nadzoru zarówno w czasie trwania powodzi jak i poza okresami wezbrań ze względu na możliwość dewastacji oraz konieczność utrzymania w stanie gotowości do użycia. Do optymalnego sterowania tymi urządzeniami niezbędne jest posiadanie wiarygodnych prognoz dotyczących propagacji fali wezbraniowej, w celu wyznaczenia momentu otwarcia urządzeń wpustowych. Analiza taka pozwala wykorzystać rezerwę powodziową zbiornika do ścięcia wierzchołka fali, a nie jej czoła, określić czas przetrzymania zgromadzonej wody oraz harmonogram odpływu z terenu polderu.

Koncepcja polderów zalewowych oraz suchych zbiorników w ochronie przeciwpowodziowej jest znana i wykorzystywana od lat. Budowle te stanowią jeden z elementów środków ochrony czynnej i biernej, mających na celu zmniejszenie wysokości fali wezbraniowej i redukcję wielkości przepływu. Na terenie Polski znajduje się kilkaset polderów i suchych zbiorników o pojemności od kilku tysięcy do kilkudziesięciu milionów m³.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (PGW Wody Polskie) zrealizowało i nadal realizuje szereg działań związanych z ochroną przeciwpowodziową kraju, wśród nich znajdują się również inwestycje polegające na budowie suchych zbiorników wodnych oraz polderów przeciwpowodziowych. W ramach kończącego się w bieżącym roku Projektu Ochrony Przeciwpowodziowej w Dorzeczu Odry i Wisły (dalej POPDOW) zrealizowano działania związane z ochroną przed powodzią Kotliny Kłodzkiej, obejmujące budowę czterech suchych zbiorników przeciwpowodziowych: Boboszków na rzece Nysie Kłodzkiej, Szalejów na rzece Bystrzyca Dusznicka, Krosnowice na potoku Duna oraz zbiornik Roztoki Bystrzyckie na potoku Gaworówka. Ich zadaniem jest zmniejszenie zagrożenia w dolinach rzek, na których są one lokalizowane, poprzez zmniejszenie kulminacji fal powodziowych oraz redukcję wielkości przepływów. W ramach POPDOW zrealizowano również zwiększenie zabezpieczenia powodziowego w dolinie rzeki Serafy. Zadanie obejmowało budowę czterech suchych zbiorników, chroniących tereny położone poniżej. Zbiorniki te pracują w kaskadzie złożonej z pięciu suchych zbiorników przeciwpowodziowych zlokalizowanych w dorzeczu rzeki Serafy, tj. zbiornika Bieżanów oraz wybudowanych w ramach Projektu zbiorników: Serafa 2 na rzece Serafie oraz Malinówka 1, Malinówka 2, Malinówka 3 na potoku Malinówka.

W 2020 r. nastąpiło otwarcie największego w Polsce suchego zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny. Chroni on mieszkańców trzech nadodrzańskich województw: śląskiego, opolskiego i dolnośląskiego przed powodzią o skali porównywalnej do powodzi z 1997 r. Obiekt ten ochrania bezpośrednio i pośrednio ok. 2,5 mln mieszkańców południowo - zachodniej Polski. Zbiornik ulokowany na terenie powiatu wodzisławskiego oraz raciborskiego, posiada możliwość pomieszczenia maksymalnie aż

185 mln m³ wody. O słuszności powstania zbiornika można było przekonać się w trakcie ostatniej powodzi, która we wrześniu 2024 r. nawiedziła południową część kraju. Zbiornik Racibórz po raz pierwszy w swojej historii przechwycił łącznie 147 mln m³, udowadniając jak ważna była jego rola w kontekście ochrony przez zalaniem obszarów położonych poniżej miasta Racibórz aż do Wrocławia.

Dzięki wsparciu ze środków unijnych w 2023 r. zakończono również zadanie pn. Przebudowa polderu Żelazna – etap I. Obecnie PGW Wody Polskie przygotowuje do realizacji II etap modernizacji Polderu Żelazna, przy wsparciu finansowym w ramach programu operacyjnego Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (dalej FEnIKS). Inwestycja ma na celu zapewnienie skutecznej ochrony dla około 4 tys. mieszkańców, zwiększenie bezpieczeństwa mienia i infrastruktury na terenie województwa opolskiego oraz poprawę niezawodności systemu hydrotechnicznego. Projekt wpisuje się w szerszy system odrzańskich zabezpieczeń przeciwpowodziowych, wzmacniając ochronę Opola i miejscowości położonych wzdłuż biegu Odry. Po zakończeniu prac polder uzyska pełną funkcjonalność, stając się nowoczesnym obiektem retencyjnym, który skutecznie zabezpieczy mieszkańców oraz kluczowe obiekty infrastrukturalne regionu.

W ramach środków pozyskanych z programu FEnIKS, realizowana będzie również budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego Rzymówka na rzece Kaczawie, o pojemności blisko 10,5 mln m³. Głównym celem inwestycji jest zwiększenie ochrony przeciwpowodziowej dla ponad 32 tys. mieszkańców. W czasie zbiornika powstanie zalew powyroboiskowy, który stworzy dogodne warunki do odbudowy siedlisk dla roślin i zwierząt wodnych. Dzięki temu możliwa będzie regeneracja bioróżnorodności gatunków zależnych od okresowego zalewania terenu.

Ponadto PGW Wody Polskie, zgodnie z przekazanym stanowiskiem, ogłosiło w październiku br. przetarg na opracowanie dokumentacji niezbędnej dla odbudowy suchego zbiornika przeciwpowodziowego w Stroniu Śląskim, który uległ zniszczeniu w trakcie powodzi w 2024 r. Przebudowany zbiornik powstanie w miejscu dotychczasowego, którego przerwany wał został tymczasowo zabezpieczony z końcem marca br. Będzie to zaawansowany technologicznie obiekt w klasie i parametrach określonych na podstawie modelowania hydraulicznego oraz ostatecznie dokumentacji projektowej.

Jednocześnie, zgodnie z informacjami przekazanymi przez PGW Wody Polskie, prowadzone są prace zmierzające do przygotowania dokumentacji projektowej, wraz z uzyskaniem pozwoleń administracyjnych potrzebnych do realizacji zadania pn. Program działań niestrukturalnych i retencyjnych stanowiących element zarządzania ryzykiem powodziowym w regionach wodnych Małej Wisły i Górnej Wisły. W ramach zadania przewidziano m.in. budowę 11 polderów, co pozwoli na kontrolowane spłaszczenie szczytu fali powodziowej, gwarantując bezpieczny przepływ wód powodziowych. Ochroną

będzie objęte około 100 tys. osób. PGW Wody polskie będzie starać się o finansowanie ww. zadania w ramach pożyczki z międzynarodowych instytucji finansowych.

Odpowiadając na ostatnie pytanie informuję, że w chwili obecnej nie przewiduje się zmian prawa w zakresie wprowadzania rekompensaty za gotowość do zalania terenów prywatnych położonych wzdłuż rzek. Obecnie inwestycje przeciwpowodziowe podlegają reżimowi określonemu na podstawie ustawy z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych (dalej specustawa powodziowa). Art. 21 ww. ustawy określa zasady ustalania wysokości odszkodowania w związku z realizacją budowli przeciwpowodziowych. Specustawa powodziowa dokładnie określa zasady nabywania nieruchomości w związku z realizacją inwestycji oraz zasady ustalenia wysokości i wypłaty odszkodowania. Powołany rzeczoznawca majątkowy, jako biegły w postępowaniu administracyjnym w sprawie ustalenia odszkodowania za przejęcie z mocy prawa przez Skarb Państwa prawa własności nieruchomości, sporządza opinię o wartości przedmiotowej nieruchomości w formie operatu szacunkowego. Pozbawienie prawa własności przez wywłaszczenie za słusznym odszkodowaniem albo ograniczenia w zakresie korzystania z nieruchomości, podyktowane są interesem publicznym - zapewnieniem bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Z poważaniem

Dokument podpisany elektronicznie przez:

z upoważnienia Ministra Infrastruktury

Przemysław Koperski

Podsekretarz Stanu